

آبانگان یا جشن آب ها

* پیش از چیره شدن عرب ها، به نام اسلام، بر سرزمین ورجاوند ما ایران، نیاکانمان آیین ها و سنت هایی داشتند که در نگه داری از آنها پای می فشردند. یکی از این آیین ها جشن های ماهانه می بود.

شاید آنچه را که می خواهم بگویم، دوباره گویی و سه باره گویی باشد. اگر برای شما چنین است خواهشمندم مرا ببخشایید. به دید من، به درازای سدها سال، ما را از فرهنگ کشورمان، از آیین های آن، از سنت های آن به دور نگه داشته و از آنها بد گفته اند که از من ایرانی یک از خود بیگانه ساخته شده است. از همین رو هست که هر چه از گذشته ی پر بار کشورمان بگوئیم، باز هم کم است و جا دارد از آنچه که از نیاکانمان به جا مانده، گفته و باز هم گفته شود.

* برخی از کسان بر این باورند که اگر زیر پای کسی که رو به پیشرفت است، پوست خربوزه گذارده شود و او به زمین بخورد، آن کسان بالا می روند. این گونه اندیشیدن نشانگر کانایی و نادانی این کسان است. به درازای ۱۴۰۰ سال است که اسلامین می کوشند با برچسب های ناروا و گفتن دروغ های شاخدار ایران پیش از اسلام را بد نام کنند. کاری که همین امروز هم جمهوری اسلامی انجام می دهد. این نشانه ی بی خردی فرمانرانان مسلمانان است که امروز بر کشور ما چیره شده اند.

* یکی از آیین هایی که نیاکانمان در پایداری آنها پای می فشردند، جشن های ماهانه بوده است. - در آن گذشته های دور، در سالشمار آن زمان هر سال دوازده ماه، هر ماه سی روز و هر روز هم نامی می داشت. در پایان سال پنج روز کم می آمد که به آن پنجه ی دزدیده می گفتند و آن پنج روز هم، هر یک نامی داشت.

- هر گاه نام روز و نام ماه یکی می شد، نیاکان ما آن روز را جشن گرفته و به شادی می گذرانیدند. بدینگونه در سال دست کم دوازده جشن ماهانه داشتند. مانند جشن اردیبهشت در اردیبهشت ماه، یا جشن خرداد در خرداد ماه، یا جشن مهر در مهر ماه و جشن آبان یا آبانگان در ماه آبان و ... و ...

- گفتیم که هر روز نامی داشت. در سالشماری که از آن سخن می گوئیم، دهمین روز ماه آبان نام دارد. - یادآوری می کنم که هنوز هم در سالشماری که از سوی هم میهنان زرتشتی ما بیرون داده می شود، از این نام ها و این جشن ها یاد می شود.

- این سالشمار از کم و کاستی ها به دور نبوده و با گردش زمین به دور خورشید همخوانی نداشته و در آن جا به جایی هایی پیش می آمده است. برای نمونه می شده که نوروز به میان تابستان می افتاده است.

- برای از میان بردن این نادرستی ها هم راه چاره ای اندیشیده بودند که برای کوتاه شدن سخن، از بازگفتن آن چشم می پوشم. - جای یادآوری دارد که برگزیدن این نام ها دلخواهی نبوده و هر یک با پرهام (طبیعت) پیوندی تنگاتنگ دارند.

* پیرامون ۴۰۰ سال پس از چیرگی عرب ها بر ایران، جلال الدین ملکشاه سلجوقی به پادشاهی رسید. تا زمان پادشاهی او، که پادشاهی کارآمد و شایسته بود، ایرانیان از همان سالشماری که به سالشمار زرتشتی شناخته شده بود، سود می بردند.

* خیام اختر شناس و دانشمند بزرگ ایران در زمان پادشاهی جلال الدین ملکشاه سلجوقی می زیسته است. وزیر این پادشاه خردمند کسی نبود، جز خواجه نظام الملک توسی. در همین زمان بود که در اندیشه ی شاه ایران، جلال الدین

ملکشاه سلجوقی سامان دادن به گاهشمار جان می گیرد. از اینرو از **خیام** و یارانش می خواهد که آنرا درست کنند. برای انجام اینکار، نپایشگاهی (رصدخانه) ساخته می شود و همه ی ابزارهای بایسته در دسترس **خیام** بزرگ و یارانش نهاده می شوند. و **خیام** از پس این بزرگ به خوبی برآمده و با موشکافی هر چه بیشتر سالشماری می سازد که بر دیگر سالشمارها برتری دارد. این سالشمار همین سالشماری است که این روزها ما ایرانیان با آن سر و کار داریم.

- چون در این سالشمار شش ماه نخست سال ۳۱ روز است، دگرگونی کوچکی در روزهای جشن ها پیش آمده. برای نمونه جشن آبان یا آبانگان به جای دهم، در چهارم آبان برگزار می شود.

- از ویژگی های ایرانیان در زمان کهن این می بوده که هیچگاه آب را الوده نمی کردند. جشن آبان در ستایش و نیایش ایزد بانو **آناهیتا** است. ایزد بانو **آناهیتا**، ایزد آب های روان است. در چنین روزی نیاکان ما به کنار دریا و دخانه ها می رفتند و فرشته ی آب را نیایش کرده و **آبان یشت** می خواندند. **آبان یشت** دارای ۳۰ بخش و ۱۳۳ بند است. بخش بسیار کوتاهی از آن چنین است:

ای ناهید

ای نیک

ای تواناترین

اینک مرا، این کامیابی فراز ده که به ارجمندی به یک خوشبختی بزرگ و پاک دست یابم...

آن پاکی که جان افزاست

آن پاکی که گیتی افزاست

آن پاکی که خواسته افزاست

آن خوشبختی ای که در آن بهره و بخشش بسیار باشد

آن خوشبختی ای که در آن پر باشد از چیزهای خوش بو و در انبار پر باشد از هر آنچه دل کسی بخواهد و هر آنچه زندگانی

خوش و خرم را به کار آید.

گردآورنده : ژاله دفتریان

آبان ماه ۲۵۸۰ ایرانی

اکتبر ۲۰۲۱ ترسایبی